

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Голова приймальної комісії
Вячеслав ТРУБА
«_____» _____ 2024 р.

ПРОГРАМА
вступного іспиту для 2024 року вступу до аспірантури Одеського
національного університету імені І.І. Мечникова
для навчання на третьому (освітньо-науковому) рівні

спеціальність 053 Психологія
(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-наукова програма Психологія

Схвалено на засіданні Вченої ради факультету

Протокол № 6 від 24.04.20 24 р.

Голова Вченої ради факультету

Лариса ДУНАСВА

Підпис

прізвище, ініціали

Вчений секретар

Уляна ВАРНАВА

Підпис

прізвище, ініціали

Голова предметної комісії

Підпис

прізвище, ініціали

1. Загальні положення

Комплексний вступний іспит до аспірантури зі спеціальності «053 Психологія» передбачає перевірку знань сучасних психологічних теорій, закономірностей психології, термінології сучасної психологічної науки, особливостей розвитку психології та уміння використовувати теоретичні знання для розв'язання дослідницьких та практичних завдань у різних умовах.

Програму для складання вступного іспиту зі спеціальності «053 Психологія» галузі 05 Соціально-поведінкові науки розроблено відповідно до Правил прийому в ОНУ імені І.І. Мечникова, стандарту вищої освіти магістра з відповідної спеціальності з урахуванням вимог до знань та вмінь, які необхідні для опанування відповідної освітньо-наукової програми на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти.

Мета вступного іспиту – виявлення рівня теоретичних знань вступників, наявності практичних навичок, уміння аналізувати психологічні закономірності, робити узагальнення та проводити порівняльний аналіз.

Вимоги до рівня підготовленості вступників. Вступники до аспірантури повинні мати відповідний рівень теоретичної і практичної підготовки, який надає можливість оволодіти знаннями, набути умінь та навичок проведення наукових досліджень, необхідних для здобуття наукового ступеня доктор філософії із спеціальності 053 Психологія .

Вступник до аспірантури із спеціальності 053 Психологія має продемонструвати високий рівень теоретичної та практичної підготовки, знання психологічних феноменів, глибоке розуміння психологічних закономірностей, а також уміння застосовувати свої знання для вирішення науково-дослідницьких та прикладних завдань.

Вступний іспит проводиться з використанням тестових технологій.

Рекомендований список літератури для самостійного опрацювання носить орієнтовний характер і не виключає власних ініціатив абітурієнтів у доборі та використанні джерел.

2. Перелік питань

Програма включає три змістові частини:

1. Актуальні проблеми теоретичної психології

Наукове знання та його структура. Предмет теоретичної психології. Функції теоретичного знання. Структура психологічних теорій. Основні елементи психологічних теорій. Теорія й емпірія. Експеримент і теорія. Теорія як методологічна основа наукового дослідження. Проблеми інтеграції психологічних теорій. Академічна теорія і її особливості. Зміна наукових парадигм і теоретичне знання. Ключові проблеми психології.

2. Методологія та організація наукових досліджень. Поняття наукового дослідження. Вимоги до наукового дослідження. Види наукових досліджень. Поняття методологія, метод, прийом у науковому дослідженні. Типологія методів дослідження. Теоретичні та емпіричні методи наукового дослідження. Основні поняття і визначення математичних методів та методів статистичної обробки наукових даних. Структура дослідження. Розробка концептуальних положень і апарату дослідження. Розробка та експериментальна перевірка моделі, головних ідей, концептуальних положень, що покладені в основу дослідження. Обробка та візуалізація результатів дослідження. Застосування методів статистики у психологічних дослідженнях.

3. Сучасна психологічна наука в науковому просторі. Міждисциплінарність і специфічність психологічного знання. Проблема біологізації розуму та зміна предмету психології: від ідеї «псюхе» до ідеї «структури мови». Психіка і психічна діяльність як предмет психологічних досліджень. Психологія як складова нейронаук. Фактори, що сприяли когнітивній революції 20-го століття. Концепції та системи опису природи психічних явищ. Зміна концепту «поведінка» в межах біхевіорального підходу. Вплив культурних установок на процес сприйняття людини: теорія перцептивних гіпотез та семантичних мереж. Постмодерністська концепція в психології. Феноменологічна концепція структури повсякденного світу людини.

Перелік питань для підготовки:

1. Теорія як система подання наукового знання, функції теорії
2. Структура психологічних теорій. Основні елементи психологічних теорій
3. Етапи розвитку теоретичної психології
4. Теоретична психологія як галузь психологічної науки. Предмет теоретичної психології
5. Проблема складу категоріальної системи психології.
6. Проблема поняття «психіка».
7. Проблема категорії «діяльність»
8. Проблема категорії «мотивація»
9. Проблема категорії «особистість»
10. Проблема категорії «відображення»
11. «Спілкування» як базова категорія психології

12. Концепція наукових революцій Т. Куна
13. Принцип фальсифікації гіпотез в теорії критичного реалізму К. Поппера
14. Концепція І. Лакатоса внутрішньої єдності доказів та спростування
15. Психологічні теорії періоду відкритої кризи
16. Актуальні підходи до вирішення проблеми пояснення психічних явищ
17. Психофізіологічна (психофізична) проблема 1
18. Психогностична проблема
19. Психомотиваційна проблема
20. Психопраксична проблема
21. Психосоціальна проблема
22. Постнекласична наука та її основні відмінності
23. Принцип детермінізму в психології та його різновиди
24. Принцип активності та діяльнісний підхід
25. Принцип системності та його втілення в сучасних дослідженнях
26. Специфіка проведення дослідження відповідно до принципу розвитку
27. Основні закони в психології
28. Сучасні підходи до розуміння предмету психологічної науки
29. Застосування інформаційних технологій у теоретичних дослідженнях.
30. Етично–правове регулювання дослідницької діяльності в психології.
31. Поняття, зміст, мета і функції науки.
32. Основні ознаки наукового дослідження. Системність, доказовість та теоретичність наукового дослідження.
33. Емпіричні, логічні та теоретичні пізнавальні завдання наукового дослідження.
34. Класифікація наукових досліджень.
35. Наукова проблема. Її ознаки.
36. Характерні особливості теоретичного дослідження у психології.
37. Наукове пізнання і моделювання.
38. Оглядовий тип теоретичного дослідження.
39. Аналітичний тип теоретичного дослідження.
40. Конструюючий тип теоретичного дослідження.
41. Спостереження й експеримент. Порівняння і вимірювання. Опитування як метод.
42. Схема та зразок опису мануалів психодіагностичних методик.
43. Характерні особливості емпіричного дослідження у психології.
44. Описовий дизайн емпіричного дослідження.
45. Індуктивно-кореляційний дизайн емпіричного дослідження.
46. Дедуктивно-кореляційний дизайн емпіричного дослідження.
47. Експериментальний дизайн емпіричного дослідження.
48. Дизайн емпіричного дослідження із розробки та апробації психотехнології.
49. Комбінований дизайн емпіричного дослідження.
50. Емпірична верифікація моделі дослідження.

51. Поняття «наукова школа».
52. Методологічні проблеми аналізу різних шкіл психології.
53. Філософська психологія XVIII ст. Основні напрямки.
54. Асоціативна психологія XIX ст. Основні положення.
55. Генетична психологія.
56. Основні характеристики сучасного психологічного знання.
57. Сучасні підходи до розуміння предмета психології.
58. Емпірична психологія кінця XIX ст. як синтез філософської психології та психофізіології.
59. Перші школи психології як самостійної науки.
60. Структурна психологія Німеччини (В. Вундт) та США (Е. Тітчер).
61. Психологія акту та її варіації. Вюрбурзьська школа.
62. Критичний аналіз біхевіоризму та необіхевіоризму.
63. Сучасні напрямки глибинної психології.
64. Основні ідеї та перспективи природничо-наукової та культурно-історичної традицій у розвитку психології.
65. Діяльнісний підхід у психології: варіанти, проблеми, сучасний стан.
66. Постмодернізм та соціальний конструкціонізм: рівноцінність науки та міфології; повна відносність істини.
67. Діалектична психологія: Конфлікт і протиріччя як основоположний принцип зміни.
68. Концепція інтербіхевіорального поля Дж. Р. Кантора.
69. Когнітивний підхід до виникнення мови і мовлення: модель миттєвого засвоєння мови (Н. Хомського).
70. Зміна наукових парадигм і теоретичне знання.
71. Пояснювальні принципи психології.
72. Сучасні аспекти психофізичної проблеми.
73. Опишіть основні наукові школи та напрями в психології.
74. Покажіть роль наукових шкіл у розвитку категоріального апарату психології.
75. Теорія інтелектуального розвитку Ж. Піаже. Значення теорії Піаже щодо ставлення когнітивної психології.
76. Екобіхевіоральний підхід у психології.
77. Когнітивна психологія, її предмет, методи та проблеми дослідження.
78. Два модуси пізнання реальності: науково - логічний та наративний (описовий) (Д. Брунер).
79. Гуманістична психологія: сенс, внутрішня реальність та самокаузальність.
80. Позитивна психологія, феноменологічний підхід: основні поняття.

3. Критерії оцінювання знань

Зміст тесту визначається на основі Програми вступних випробувань зі спеціальності 053 «Психологія» для осіб, що вступають

на навчання за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти на основі вищої освіти.

Результат вступного випробування оцінюється за шкалою від 0 до 100 балів.

Тест для вступних випробувань зі спеціальності 053 «Психологія» складається із завдань з вибором тільки однієї правильної відповіді. До кожного завдання подано чотири варіантів відповідей (А, Б, В, Г) з яких лише один правильний.

Загальна кількість завдань тесту – 25.

Завдання з вибором однієї правильної відповіді оцінюється в 0 або 4 тестових балів:

4 бали, якщо вказано правильну відповідь;

0 балів, якщо вказано неправильну відповідь, або вказано більше однієї відповіді, або відповідь не надано.

Позитивним результатом є наявність правильних відповідей більш ніж на 15 питань.

Максимальна кількість балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання тесту для вступних випробувань – 100 балів.

4. Рекомендована література та інформаційні ресурси

1. Історичне значення психологічної кризи. Методологічне дослідження. Л. Виготський - Психологія і суспільство, 2023 - pis.wunu.edu.ua
2. Кононенко О.І. Диверсифікаційний підхід вивчення психологічної складової як умова цілісної професійної підготовки соціальних працівників. Цілісний підхід у психології та соціальній роботі: теорія та практика: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю. Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка, м. Кропивницький. 24.02.2023. - С.15- 17.
3. Кононенко О.І. Праксіологічний підхід в системі забезпечення якості психологічної освіти/ Психолого-педагогічні координати розвитку особистості : зб. наук. матеріалів IV Міжнар. наук.-практ. конф., 1-2 червня 2023 р. Полтава : Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2023. с.121-124
4. Максименко С.Д. Забезпечення ментального здоров'я особистості в умовах вищої школи / С.Д. Максименко, С.П. Яланська // Психолого-педагогічні координати розвитку особистості : зб. наук. матеріалів IV Міжнар. наук.-практ. конф., 1-2 червня 2023 р. – Полтава : Нац. ун-т ім. Юрія Кондратюка, 2023. – С. 36.
5. Максименко С.Д., Касинець М.М. Методологія і метод як евристична функція психогенетичного потенціалу особистості/ Українська психологія. XXI століття. Початок. (Дні української психології в Берліні): матеріали науковопрактичної конференції з міжнародною участю 27-28 квітня 2023 року: Зб. матеріалів // За ред. В.Г. Панка. Київ : Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2023. 613 с.
6. Методологія та методи психологічного дослідження: навч.- метод. посіб. / О. Л. Туриніна. — Київ : ДП “Вид. дім “Персонал”, 2018. — 206 с. — Бібліогр.: с. 199–205.
7. Методологеми психології [Текст] : монографія / М. В. Савчин. - К. : Академвидав, 2013. - 221, [3] с. 8. Сватенкова Т. І., Тимошенко О. А. С24 Методологічні та теоретичні проблеми психології: навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2018. – 143 с. 9. Фурман А. В. Методологія парадигмальних досліджень у соціальній психології : монографія / А. В. Фурман. – Тернопіль : Економічна думка, 2013. – 215 с.
8. Галян О.І. Експериментальна психологія: навч. посіб. К.: Академвидав, 2012. 400с.
8. Бхаттачарджи А., Ситник Н. Методологія та організація наукових досліджень: дослідження в соціально-економічних науках. Навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського», 2022. 173 с.
9. Карпенко З.С. Експериментальна психологія: методичні рекомендації до практичного курсу. Івано-Франківськ: Плай, 2000. 76с. 10. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. за ред. І. С. Добронравової (ч. 1), К. ВПЦ "Київський університет", 2018. 607 с.
11. Філіпенко А.С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій. Навч. посіб. К.: Академвидав, 2005. 208 с.

12. Медвідь В. Ю., Данько Ю. І., Коблянська І. І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях): навч. посіб. Суми: СНАУ, 2020. 220 с.
13. Бочелюк В. Методика та організація наукових досліджень з психології. Центр навчальної літератури, 2019. 360 с.
14. Максименко С. Д., Носенко Е. Л. Експериментальна психологія. Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2008. 360 с. Режим доступу: <http://westudents.com.ua/knigi/500-eksperimentalna-psihologiya-maksimenko-sd.html>
15. Мельничук О.Б. Психологічна діагностика: Навч. посібник. 3-тє вид. К.: Каравела, 2013. 316 с.
16. Приходько Ю.О., Юрченко В.І. Психологічний словник-довідник: навчальний посібник. К.: Каравела, 2012. 328 с.
17. Телейко А. Б. Математико-статистичні методи в соціології та психології : Навч. посіб. К. : МАУП, 2007.
18. Родіна Н.В. Психологія копінг-поведінки: системне моделювання : дис. докт. псих. наук:19.00.01. Київ, КНУ імені Тараса Шевченка, 2013. 504 с. Режим доступу: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/4098>
19. Євдокімова О. О. Історія психології : навч. посіб. МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. 2-ге вид. допов. Харків. 2020. 320 с.
20. Данилюк І. Історія психології в Україні. К.: Либідь, 2002. 152 с.
21. Маноха І.П., Роменець В.А. Історія психології ХХ століття: Навчальний посібник для ВНЗ. К.: Либідь. 2003. 990 с.
22. Семенюк Е.П. Філософія сучасної науки і техніки: Підручник для студ. вищих навч. закл.. Л.: Світ. 2006. 152с.
23. Філософія сучасної науки і техніки: [Підручник для студ. вищих навч. закл.]. / Е.П. Семенюк, В.П. Мельник. Л.: Світ. 2006. 152с.
24. Історія психології: від античності до початку ХХ століття: навч. посібник / Авт-уклад. О. П. Коханова, 2016. НВП «Інтерсервіс». 235 с.
25. Smith N. Current Systems in Psychology. Wadsworth. 2001. 382 p.